

EIROPAS PARLAMENTS

2014 - 2019

Sesijas dokuments

A8-0184/2015

9.6.2015

ZIŅOJUMS

par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu nemaksāšanu kā sarežģītiem jautājumiem, kas risināmi saistībā ar pārvaldību, sociālo aizsardzību un attīstību jaunattīstības valstīs
(2015/2058(INI))

Attīstības komiteja

Referente: *Elly Schlein*

Atzinuma sagatavotājs (*):
Hugues Bayet, Ekonomikas un monetārā komiteja

(*) Iesaistītā komiteja — Reglamenta 54. pants

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	12
EKONOMIKAS UN MONETĀRĀS KOMITEJAS ATZINUMS	17
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA	22
KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS	23

(*) Iesaistītā komiteja — Reglamenta 54. pants

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

**par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu nemaksāšanu kā sarežģītiem jautājumiem, kas risināmi saistībā ar pārvaldību, sociālo aizsardzību un attīstību jaunattīstības valstīs
(2015/2058(INI))**

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Monterejas deklarāciju (2002), Dohas konferenci par attīstības finansēšanu (2008), Parīzes deklarāciju (2005) un Akras rīcības programmu (2008),
- ņemot vērā ANO Ģenerālās asamblejas rezolūciju Nr. 68/204 un Nr. 68/279 par trešo Starptautisko konferenci par attīstības finansēšanu, kas notiks Adisabebā (Etiopijā), 2015. gada 13.–16. jūlijā;
- ņemot vērā ANO Ekspertu komitejas par starptautisko sadarbību nodokļu jautājumos veikumu¹,
- ņemot vērā ANO paraugkonvenciju par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu starp attīstītajām un jaunattīstības valstīm²,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un teroristu finansēšanai³,
- ņemot vērā Komisijas 2010. gada 21. aprīļa paziņojumu par nodokļiem un attīstību — sadarbība ar jaunattīstības valstīm, lai veicinātu labu pārvaldību nodokļu lietās (COM(2010)0163),
- ņemot vērā Komisijas 2015. gada 5. februāra paziņojumu „Globāla partnerība nabadzības izskaušanai un ilgtspējīgai attīstībai pēc 2015. gada” (COM(2015)0044),
- ņemot vērā Komisijas 2015. gada 18. marta paziņojumu par nodokļu pārredzamību cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un pret nodokļu apiešanu (COM(2015)0136),
- ņemot vērā 2013. gada 21. maija rezolūciju par cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu oāzēm⁴,
- ņemot vērā 2011. gada 8. marta rezolūciju par nodokļiem un attīstību — sadarbība ar jaunattīstības valstīm, lai veicinātu labu pārvaldību nodokļu lietās⁵,
- ņemot vērā 2010. gada 10. februāra rezolūciju par labas pārvaldības veicināšanu

¹ <http://www.un.org/esa/ffd/tax/>

² <http://www.un.org/esa/ffd/tax/unmodel.htm>

³ OV L 309, 25.11.2005., 15. lpp.

⁴ Pieņemtie teksti, P7_TA(2013)0205.

⁵ OV C 199E, 7.7.2012., 37. lpp.

nodokļu lietās¹,

- ņemot vērā 2013. gada 8. oktobra rezolūciju par korupciju publiskajā un privātajā sektorā — ietekme uz cilvēktiesībām trešās valstīs²,
 - ņemot vērā 2014. gada 26. februāra rezolūciju par attīstības veicināšanu ar atbildīgu uzņēmējdarbības praksi, tostarp — ieguves rūpniecības lomu jaunattīstības valstīs³,
 - ņemot vērā 2014. gada 25. novembra rezolūciju par ES un globālo regulējumu attīstības jomā pēc 2015. gada⁴,
 - ņemot vērā 2014. gada 13. marta rezolūciju par ES 2013. gada ziņojumu par attīstības politikas saskaņotību⁵,
 - ņemot vērā LESD 208. pantu, kurā ir noteikts, ka nabadzības izskaušana ir ES attīstības politikas galvenais mērķis un princips attīstības politikas saskaņotības nodrošināšanai,
 - ņemot vērā Reglamenta 52. pantu,
 - ņemot vērā Attīstības komitejas ziņojumu un Ekonomikas un monetārās komitejas atzinumu (A8-0184/2015),
- A. tā kā nelikumīgas finanšu plūsmas, proti, visi neregistrētie privātā sektora finanšu līdzekļu aizplūšanas gadījumi, kas saistīti ar nelikumīgi iegūtu, pārskaitītu vai izlietotu kapitālu, parasti izriet no nodokļu nemaksāšanas un izvairīšanās no nodokļu maksāšanas, piemēram, veicot tādas darbības kā ļaunprātīga iekšējo cenu noteikšana pretēji principam, saskaņā ar kuru nodokļi būtu jāmaksā peļņas gūšanas vietā, un tā kā visos nozīmīgākajos starptautiskajos dokumentos un konferencēs par attīstības finansēšanu ir konstatēts, ka nodokļu nemaksāšana un izvairīšanās no nodokļu maksāšanas rada būtiskus šķēršļus iekšzemes resursu ieņēmumu mobilizācijai attīstības vajadzībām;
- B. tā kā saskaņā ar organizācijas *Global Financial Integrity* 2014. gada ziņojumu laikposmā no 2003. līdz 2012. gadam ārvalstu tiešo ieguldījumu un oficiālās attīstības palīdzības kopējā summa bija nedaudz mazāka par summu, ko veido nelikumīga līdzekļu aizplūšana; tā kā nelikumīgas finanšu plūsmas aptuveni desmitkārtīgi pārsniedz finansiālās palīdzības summu, ko jaunattīstības valstis saņem un kas būtu jānovirza nabadzības izskaušanai, labklājībai un ilgtspējīgai attīstībai, un ar tām saistītā nelikumīgā kapitāla aizplūšana no jaunattīstības valstīm gadā tiek lēsta USD 1 triljona apmērā;
- C. tā kā publisko ieņēmumu radīšana ieguves rūpniecības nozarēs ir būtiska attīstības stratēģiju īstenošanai daudzās jaunattīstības valstīs, īpaši vismazāk attīstītajās valstīs,

¹ OV C 341 E, 16.12.2010., 29. lpp.

² Pieņemtie teksti, P7_TA(2013)0394.

³ Pieņemtie teksti, P7_TA(2014)0163.

⁴ Pieņemtie teksti, P8_TA(2014)0059.

⁵ Pieņemtie teksti, P7_TA(2014)0251.

savukārt ieguves rūpniecības sniegtās iespējas fiskālo ieņēmumu palielināšanai kopumā netiek pietiekami izmantotas sakarā ar nodokļus reglamentējošo noteikumu neatbilstību vai grūtībām to īstenošanā, jo vienošanās starp jaunattīstības valstu valdībām un ieguves uzņēmumiem parasti notiek pēc *ad hoc* principa, bet sarunas par tām — nepārredzami un bez skaidrām pamatnostādnēm;

- D. tā kā dēļ tā, ka jaunattīstības valstu ekonomikā pastāv lielas neoficiālās nozares, plašāka nodokļu uzlikšana ir gandrīz neiespējama un tā kā valstīs, kurās liela daļa iedzīvotāju slīgst nabadzībā, ievērojamai IKP daļai netiek piemērots nodoklis;
- E. tā kā taisnīgi, līdzsvaroti, efektīvi un pārredzami nodokļu režīmi sniedz valdībām finansējumu, kas ir ļoti nepieciešams, lai nodrošinātu iedzīvotāju tiesības uz tādiem pamatpakalpojumiem kā visiem pieejama veselības aprūpe un izglītība, un tā kā efektīva pārdaloša fiskālā politika sekmē to, lai samazinātu arvien pieaugošās nevienlīdzības ietekmi uz tiem, kuri atrodas vissarežģītākajos apstākļos;
- F. tā kā saskaņā ar ANO Tirdzniecības un attīstības konferences (UNCTAD) informāciju aptuveni 30 % no pārrobežu uzņēmumu ieguldījumiem ir tikuši pārvirzīti caur starpniekvalstīm, pirms tie kā ražošanas līdzekļi sasnieguši galamērķi;
- G. tā kā ieņēmumi no uzņēmumu ienākuma nodokļa veido būtisku daļu no jaunattīstības valstu iekšzemes ieņēmumiem, tādējādi tās īpaši skar uzņēmumu izvairīšanās no nodokļu maksāšanas, un jaunattīstības valstis pēdējos gados ir nepārtraukti samazinājušas uzņēmumu ienākuma nodokļa likmes;
- H. tā kā nodokļu oāzes un jurisdikcijas, kas saglabā slepenību, tādējādi ļaujot neizpaust banku vai finanšu informāciju, apvienojumā ar nulles likmes nodokļa režīmu, lai piesaistītu kapitālu un ienākumus, kuri citās valstīs būtu jāapliek ar nodokli, rada nelabvēlīgu konkurenci nodokļu jomā, apdraud nodokļu sistēmas taisnīgumu un kropļo tirdzniecību un ieguldījumus, īpaši ietekmējot jaunattīstības valstis, un tiek lēsts, ka ar to saistītie zaudējumi ir aptuveni USD 189 miljardi nodokļu ieņēmumu gadā;
- I. tā kā nodokļi var būt uzticams un ilgtspējīgs ieņēmumu avots jaunattīstības valstīs un salīdzinājumā ar tradicionālajiem attīstības finansēšanas mehānismiem, piemēram, koncesiju aizdevumiem, tie nodrošina stabilitāti tikai tad, ja pastāv taisnīgs, līdzsvarots, efektīvs un pārredzams nodokļu uzlikšanas režīms, efektīva un iedarbīga nodokļu pārvaldība, ar ko tiek veicināta nodokļu atbilstība, kā arī tiek atbildīgi izmantoti publiskie ieņēmumi;
- J. tā kā efektīva un pārredzama nodokļu un fiskālā politika var ne tikai palielināt pieejamos resursus, lai veicinātu attīstību, bet arī radīt tiešu pozitīvu ietekmi uz labu pārvaldību un valsts veidošanu, nostiprinot demokrātiskās iestādes, tiesiskumu un sociālo līgumu starp valdību un iedzīvotājiem, lai izveidotu savstarpēju saikni starp nodokļiem, sabiedriskajiem un sociālajiem pakalpojumiem un centieniem veicināt valstu budžetu stabilitāti, tādējādi veicinot ilgtermiņa neatkarību no ārvalstu palīdzības un sniedzot iespēju jaunattīstības valstīm reaģēt uz valsts mērķiem un uzņemties atbildību par tiem, kā arī uzņemties atbildību par savu politisko izvēli;
- K. tā kā sakarā ar finanšu un ekonomikas krīzi ir saasinājusies nepieciešamība palielināt

iekšzemes ieņēmumus;

- L. tā kā pastāvīgi pieaug to līdzekļu apjoms, ko jaunattīstības valstis ieguvušas, mobilizējot iekšzemes ieņēmumus, un, pateicoties starptautiskajiem līdzekļu devējiem, šajā jomā ir panākts ievērojams progress;
- M. tā kā jaunattīstības valstīm palielināt nodokļu ieņēmumus traucē ievērojami politiski, administratīvi un tehniski ierobežojumi, kas izriet no nepietiekamiem cilvēkresursiem un finansiālajiem resursiem nodokļu iekasēšanai, vājas administratīvās spējas risināt sarežģītos jautājumus saistībā ar nodokļu iekasēšanu no transnacionāliem uzņēmumiem, nodokļu iekasēšanas iespēju un infrastruktūras trūkuma, kvalificēta personāla aizplūšanas no nodokļu administrācijas jomas, korupcijas, politiskās sistēmas leģitimitātes trūkuma, nevienlīdzīgas ieņēmumu sadales un sliktas pārvaldības nodokļu jomā;
- N. tā kā — lai gan pašreiz pasaulē notiekošā tirdzniecības liberalizācija un pakāpeniska tirdzniecības šķēršļu novēršana pēdējo desmitgažu laikā ir palielinājusi pārrobežu preču tirdzniecības apjomus, minētais ir arī radījis grūtības jaunattīstības valstīs, jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs, kuras lielā mērā ir atkarīgas no tirdzniecības nodokļiem, saistībā ar tirdzniecības nodokļu samazināšanās kompensēšanu un pāreju uz citiem iekšzemes resursu veidiem, jo īpaši līdzsvarotu dažādu nodokļu kopumu;
- O. tā kā pēdējos gados ir palielinājies ar nodokļu jomu saistīto nolīgumu skaits starp attīstītajām un jaunattīstības valstīm, kas tikuši izmantoti, lai samazinātu nodokļus pārrobežu finanšu pārskaitījumos, samazinot jaunattīstības valstu iekšējo resursu mobilizācijas iespējas un radot iespējas daudznacionāliem uzņēmumiem izvairīties no nodokļu maksāšanas; tā kā nesen Nīderlandes iestāžu veiktā ietekmes novērtējumā secināts, ka Nīderlandes nodokļu sistēma sekmē izvairīšanos no nodokļa ieturēšanas, tādējādi radot dividenžu un procentu zaudējumu saistībā ar ieturēto nodokļu ieņēmumiem jaunattīstības valstīs no EUR 150 līdz EUR 550 miljoniem gadā¹;
- P. tā kā salīdzinoši jaunattīstības valstis gūst ievērojami mazāk ieņēmumu nekā attīstītās tautsaimniecības (nodokļu un IKP attiecība ir robežās no 10 līdz 20 %, salīdzinot ar 30–40 % ESAO valstīs) un tām ir raksturīgas ārkārtīgi šauras nodokļu bāzes; tā kā pastāv ievērojamas iespējas paplašināt nodokļu bāzes un palielināt nodokļu ieņēmumu summu ar mērķi nodrošināt vajadzīgos līdzekļus būtisku valsts pienākumu veikšanai;
- Q. tā kā jaunattīstības valstis ir centušās piesaistīt ieguldījumus, galvenokārt piedāvājot dažādus nodokļu stimulus un atbrīvojumus, kas nav pārredzami un balstīti uz izmaksu un ieguvumu pienācīgu analīzi, un bieži ar tiem nav iespējams piesaistīt reālas un ilgtspējīgas investīcijas, tādējādi liekot jaunattīstības valstīm iesaistīties savstarpējā konkurencē, lai piedāvātu vislabvēlīgāko nodokļu režīmu, un radot neapmierinošu rezultātu efektīvas un sekmīgas nodokļu sistēmas ziņā un nelabvēlīgu nodokļu konkurenci;

¹ Nīderlandes Ārlietu ministrijas Politikas un darbību novērtēšanas departamenta (IOB) 2013. gada novembrī pasūtītais pētījums *Evaluation issues in financing for development. Analysing effects of Dutch corporate tax policy on developing countries*.

- R. tā kā dalībvalstis jau ir apņēmušas 0,7 % no sava NKI piešķirt oficiālajai attīstības palīdzībai (OAP) un tā kā atbalsta apjoms, kas paredzēts iekšzemes resursu mobilizācijai, joprojām ir neliels — mazāk nekā viens procents no kopējās OAP 2011. gadā — un tikai aptuveni 0,1 % (USD 118,4 miljoni) OAP 2012. gadā tika paredzēts spēju veidošanai nodokļu jautājumos;
- S. tā kā daudzas jaunattīstības valstis nespēj sasniegt pat minimālo nodokļu līmeni, kas nepieciešams, lai finansētu to pamatfunkcijas, sabiedriskos pakalpojumus un nabadzības samazināšanas centienus;
- T. tā kā Eiropas Investīciju banka (EIB), Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB) un dalībvalstu attīstības finanšu iestādes privātos uzņēmumus jaunattīstības valstīs atbalsta tieši, piešķirot aizdevumus, vai netieši, atbalstot finanšu starpniekus, piemēram, komercbankas un privātā kapitāla fondus, kas pēc tam sniedz aizdevumus uzņēmumiem vai iegulda tajos;
- U. tā kā jaunattīstības valstīm vajadzētu būt labāk pārstāvētām struktūrās un procedūrās saistībā ar starptautisko sadarbību nodokļu jomā, lai līdztiesīgi piedalītos pasaules nodokļu politikas veidošanā un reformēšanā;
- V. tā kā Ekspertu komiteja par starptautisko sadarbību nodokļu jautājumos ir Ekonomikas un sociālo lietu padomes palīgstruktūra, kura īpašu uzmanību velta jaunattīstības valstīm un valstīm ar pārejas ekonomiku;
- W. tā kā publisko finanšu iekasēšanai pietiekamā apmērā var būt izšķiroša nozīme, lai veicinātu taisnīgāku sabiedrību, kas nepieļauj diskrimināciju starp vīriešiem un sievietēm un kas nodrošina īpašu atbalstu bērniem un citām neaizsargātām grupām,
1. aicina Komisiju nekavējoties paziņojuma veidā iesniegt vērienīgu rīcības plānu par atbalstu jaunattīstības valstīm cīņā pret nodokļu nemaksāšanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un palīdzēt tām izveidot taisnīgas, līdzsvarotas, efektīvas un pārredzamas nodokļu sistēmas, ņemot vērā ESAO Attīstības veicināšanas komitejas uzsākto darbu pirms konferences par attīstības finansēšanu, kas notiks 2015. gada 13.–16. jūlijā Adisabebā, Etiopijā, un starptautisko nodokļu nolīgumu ietekmi uz jaunattīstības valstīm;
 2. uzsver, ka efektīva iekšzemes resursu mobilizācija un nodokļu sistēmu pilnveidošana būs ļoti svarīga, lai īstenotu satvaru pēc 2015. gada, kurš aizstās Tūkstošgades attīstības mērķus (TAM), un tādējādi tiks nodrošināta dzīvotspējīga stratēģija, lai ilgtermiņā pārvarētu atkarību no ārvalstu palīdzības, un ka iedarbīgām un taisnīgām nodokļu sistēmām ir ļoti liela nozīme attiecībā uz nabadzības izskaušanu, cīņu pret nevienlīdzību, labu pārvaldību un valsts veidošanu; atgādina, ka dažas starpvalstu saimnieciskās darbības ir ietekmējušas valstu spēju radīt valsts ieņēmumus un izvēlēties savu nodokļu struktūru, savukārt arvien lielāka kapitāla mobilitāte un nodokļu oāžu izmantošana ir būtiski mainījusi nodokļu uzlikšanas nosacījumus; turklāt pauž bažas par korupcijas līmeni un valsts pārvaldes nepārredzamību, kas kavē nodokļu ieņēmumu ieguldīšanu valsts veidošanā, sabiedriskajos pakalpojumos vai sabiedriskajā infrastruktūrā;

3. norāda, ka lielākajā daļā jaunattīstības valstu nodokļu resursi joprojām veido tikai nelielu daļu no valsts IKP, tādējādi tas, ka nodokļu maksātāji un uzņēmumi nemaksā nodokļus un izvairās no nodokļu maksāšanas, tās ietekmē īpaši nelabvēlīgi; uzsver, ka tas rada ievērojamus finansiālus zaudējumus jaunattīstības valstīm, kā arī veicina korupciju un kaitē ES attīstības politikai, un ka atbilstīgu pasākumu veikšanai pret šādu praksi valsts, ES un starptautiskā līmenī vajadzētu būt vienai no ES un tās dalībvalstu svarīgākajām prioritātēm, ņemot vērā ierobežojumus, ar kuriem jaunattīstības valstis saskaras, cenšoties iegūt to nodokļu ieņēmumus; uzskata, ka ES būtu jāuzņemas galvenā loma, ar savu piemēru vadot starptautiskos centienus cīņā pret nodokļu oāzēm, krāpšanos nodokļu jomā un nodokļu nemaksāšanu, un ka tai būtu jāsadarbojas ar jaunattīstības valstīm cīņā pret agresīvu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, ko īsteno atsevišķi transnacionāli uzņēmumi, un jāmeklē iespējas, kā palīdzēt jaunattīstības valstīm izturēt spiedienu un neiesaistīties nodokļu konkurencē;

Rīcības plāns cīņai pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu nemaksāšanu jaunattīstības valstīs

4. mudina Komisiju veikt konkrētus un efektīvus pasākumus, lai atbalstītu jaunattīstības valstis un reģionālās nodokļu administrācijas struktūras, piemēram, Āfrikas Nodokļu administrēšanas forumu un Amerikas Nodokļu pārvaldības iestāžu centru, cīņā pret nodokļu nemaksāšanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, izstrādājot taisnīgu, līdzsvarotu, efektīvu un pārredzamu nodokļu politiku, veicinot administratīvo reformu un sniedzot atbalstu, lai palīdzības un attīstības ziņā palielinātu finansiālās un tehniskās palīdzības apmēru jaunattīstības valstu nodokļu pārvaldēm; norāda, ka šis atbalsts būtu jāsniedz, lai uzlabotu tiesu un korupcijas apkarošanas iestāžu darbību šajās valstīs; aicina pulcēt vienkopus publiskā sektora ekspertus no dalībvalstīm un saņēmējvalstīm, lai uzlabotu sadarbības pasākumus, vienlaikus nodrošinot konkrētus provizoriskus rezultātus saņēmējvalstīm; atbalsta semināru, mācību, ekspertu komandējumu, mācību vizīšu un konsultāciju rīkošanu;
5. prasa Komisijai tās (politikas, attīstības un tirdzniecības jomas) politiskā dialoga darba kārtībā un visos attīstības sadarbības nolīgumos ar partnervalstīm piešķirt nozīmīgu vietu jautājumiem par labu pārvaldību nodokļu jomā un taisnīgu, līdzsvarotu, efektīvu un pārredzamu nodokļu iekasēšanu, sekmējot atbildību un vietējo pārskatatbildību ar tādas vides izveidi, kurā valstu parlamentiem ir iespēja dot nozīmīgu ieguldījumu valsts budžeta izstrādes un uzraudzības procesā, tostarp attiecībā uz iekšzemes ieņēmumiem un nodokļu jautājumiem, un atbalstot pilsoniskās sabiedrības ietekmi, lai nodrošinātu sabiedrības uzraudzību nodokļu pārvaldībā un tādu gadījumu uzraudzībā, kas saistīti ar krāpšanos nodokļu jomā, cita starpā veidojot efektīvas sistēmas, lai aizsargātu ziņotājus un žurnālistu informācijas avotus;
6. prasa steidzami atklātu datu veidā publiskot informāciju par uzņēmumu, trastu, fondu un citu struktūru faktiskajiem īpašniekiem un tādējādi novērst iespēju izmantot anonīmas fiktīvas sabiedrības un līdzīgas juridiskas struktūras noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijai, nelegālu vai teroristisku darbību finansēšanai, korumpētu un kriminālsodāmu personu identitātes slēpšanai un tam, lai slēptu publisku līdzekļu un peļņas zādzību saistībā ar nelikumīgām līdzekļu plūsmām un nelikumīgu nodokļu nemaksāšanu; turklāt uzskata, ka visām valstīm būtu vismaz jāpieņem un pilnībā

jāīsteno Finanšu darījumu darba grupas (*FAFT*) ieteikumi par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu;

7. aicina ES un tās dalībvalstis ieviest principu, ka visu valstu un nozaru daudznacionālajiem uzņēmumiem — gan tiem, kuri ir iekļauti sarakstos, gan tiem, kuri tajos nav iekļauti, — un jo īpaši uzņēmumiem, kas nodarbojas ar dabas resursu ieguvī, pārskatu sniegšana atsevišķi pa valstīm (*CBCR*) ir jāpieņem kā standarts, saskaņā ar kuru tiem savā atsevišķi pa valstīm sniegtajā gada pārskatā par katru teritoriju, kurā tie darbojas, ir jāpublicē visu meitasuzņēmumu nosaukumi, to attiecīgie finanšu rādītāji, attiecīgā nodokļu informācija, aktīvi un darbinieku skaits, kā arī jānodrošina šādas informācijas publiska pieejamība, vienlaikus samazinot administratīvo slogu tādējādi, ka minēto principu neattiecinā uz mikrouzņēmumiem; aicina Komisiju iesniegt likumdošanas priekšlikumu, lai attiecīgi grozītu Grāmatvedības direktīvu; atgādina, ka publiska pārredzamība ir būtisks solis virzībā uz pašreizējās nodokļu sistēmas uzlabošanu un sabiedrības uzticēšanās veidošanu; aicina ESAO ieteikt visām starptautiskajām korporācijām publiskot tās ierosināto paraugu pārskatu sniegšanai atsevišķi pa valstīm, lai nodrošinātu, ka visas nodokļu iestādes visās valstīs var saņemt pilnīgu informāciju, kas ļauj tām novērtēt ar transfertcenu noteikšanu saistīto risku, un noteikt visefektīvāko revīzijas resursu izmantošanas veidu; uzsver, ka nodokļu atbrīvojumi un priekšrocības, kas piešķirtas ārvalstu ieguldītājiem saskaņā ar divpusējiem nodokļu nolīgumiem, sniedz starptautiskajām korporācijām negodīgas konkurences priekšrocības salīdzinājumā ar iekšzemes uzņēmumiem, jo īpaši MVU;
8. prasa pārskatīt fiskālos nosacījumus un noteikumus, kas tiek ievēroti ieguves rūpniecības darbā; aicina ES palielināt tās palīdzību jaunattīstības valstīm, lai atbalstītu mērķi atbilstīgi aplikt ar nodokli dabas resursu ieguvī, stiprinātu uzņēmējvalstu valdību spēju aizstāvēt savas intereses, lai gūtu lielāku peļņu no savas dabas resursu bāzes, un veicinātu šo valstu ekonomikas dažādošanu; atbalsta Ieguves rūpniecības pārredzamības iniciatīvu (*EITI*) un tās attiecināšanu uz ražošanas uzņēmumiem un preču tirdzniecības uzņēmumiem;
9. atzinīgi vērtē automātiskas informācijas apmaiņas mehānisma pieņemšanu, kurš ir būtisks instruments, lai uzlabotu globālo pārredzamību un sadarbību cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu nemaksāšanu; tomēr atzīst, ka jaunattīstības valstīm ir nepieciešams turpmāks atbalsts finanšu un tehnisko zināšanu ziņā un laiks, lai izveidotu informācijas nosūtīšanai un apstrādei nepieciešamās spējas; tādēļ uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt, lai jaunajā ESAO vispārējā informācijas automātiskas apmaiņas standartā attiecībā uz jaunattīstības valstīm tiktu ietverts pārejas periods, atzīstot, ka, nosakot minētā standarta savstarpēju piemērojamību, valstis, kurām nav resursu un spēju izveidot vajadzīgo infrastruktūru, lai vāktu, pārvaldītu un koplietotu nepieciešamo informāciju, var to faktiski nepiemērot; turklāt uzskata, ka būtu jāparedz vienots konfidencialitātes standarts;
10. prasa līdz 2015. gada beigām noteikt starptautiski atzītu definīciju nodokļu oāzēm, ieviest sodus ekonomikas dalībniekiem, kuri izmanto tās, un izstrādāt „melno sarakstu“, kurā iekļautas valstis, tostarp ES dalībvalstis, kas necīnās pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas vai akceptē to; aicina ES sniegt atbalstu to jaunattīstības valstu ekonomikas pārveidei, kuras ir nodokļu oāzes; prasa dalībvalstīm ar atkarīgajām teritorijām un

teritorijām, kuras neietilpst Savienībā, sadarboties ar šo teritoriju pārvaldēm, lai pieņemtu nodokļu pārredzamības principus un nodrošinātu, ka neviena no tām netiek izmantota kā nodokļu oāze;

11. aicina Eiropas Savienību un tās dalībvalstis nodrošināt, ka, risinot sarunas par nodokļu un ieguldījumu nolīgumiem ar jaunattīstības valstīm, tiek noteikts, ka ienākumi vai peļņa, kas izriet no pārrobežu darbībām, ir jāapliek ar nodokli izcelsmes valstī, kur vērtība rodas vai tiek iegūta; šajā sakarībā uzsver, ka ESAO nodokļu paraugkonvencija nodrošina nodokļa uzlikšanas tiesību taisnīgu sadali starp izcelsmes un rezidences valstīm; uzsver, ka sarunās par nodokļu nolīgumiem Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm būtu jāievēro LESD 208. pantā noteiktais princips attīstības politikas saskaņotības nodrošināšanai;
12. mudina Komisiju un visas dalībvalstis sekot dažu dalībvalstu piemēram un izvērtēt Eiropas nodokļu politikas ietekmi uz jaunattīstības valstīm, kā arī īstenot labākās prakses apmaiņu, lai stiprinātu attīstības politikas saskaņotību, uzlabotu pašreizējo praksi un labāk ņemtu vērā negatīvo blakusefektu uz jaunattīstības valstīm, kā arī šo valstu īpašās vajadzības; šajā sakarībā atzinīgi vērtē Komisijas pārskatīto rīcības plānu attiecībā uz nodokļu nemaksāšanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, kas tiks iesniegts 2015. gadā, un mudina dalībvalstis ātri vienoties par kopējā konsolidētā uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzi;
13. stingri atbalsta dažādas pašreizējās starptautiskās iniciatīvas vispārējās sistēmas pārveidei, tostarp ESAO nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas (*BEPS*) iniciatīvu, pievēršot uzmanību lielākai jaunattīstības valstu līdzdalībai starptautiskās sadarbības struktūrās un procedūrās nodokļu jomā; mudina ES un dalībvalstis nodrošināt to, lai ANO nodokļu komiteja tiktu pārveidota par īstu starpvaldību struktūru ANO Ekonomikas un sociālo lietu padomes ietvaros, kura būtu labāk aprīkota un kurai būtu pietiekami papildu resursi, nodrošinot visām jaunattīstības valstīm iespēju līdzvērtīgi piedalīties pasaules nodokļu politikas izstrādē un pārveidē; uzsver, ka būtu jāapsver sankcijas gan attiecībā uz jurisdikcijām, kas nesadarbojas, gan finanšu iestādēm, kuras darbojas nodokļu oāzēs;
14. uzsver, ka pietiekams publiskā finansējuma līmenis var veicināt dzimumu nevienlīdzības līdzsvarošanu un nodrošināt līdzekļus, lai sniegtu labāku atbalstu bērniem un neaizsargātām sabiedrības grupām, un atzīst — lai gan nodokļu nemaksāšana, protams, skar iedzīvotāju labklājību, tā īpaši postoši ietekmē nabadzīgās mājāsaimniecības ar zemiem ienākumiem, no kurām daudzās ir nesamērīgi vairāk sieviešu;
15. ar bažām norāda, ka daudzas jaunattīstības valstis atrodas ļoti neizdevīgā situācijā attiecībā uz darījumu slēgšanu ar dažiem ārvalstu tiešajiem ieguldītājiem; uzskata, ka uzņēmumiem būtu jānosaka pienākums uzņemties konkrētas saistības attiecībā uz savu ieguldījumu pozitīvu blakusefektu uz uzņēmējas valsts vietējo un/vai valsts sociāli ekonomisko attīstību; aicina Komisiju un Padomi, kā arī partnervalstu valdības nodrošināt to, lai nodokļu atvieglojumi neradītu papildu iespējas izvairīties no nodokļu maksāšanas; uzsver, ka stimuliem vajadzētu būt pārredzamākiem un ideālā gadījumā tiem vajadzētu būt vērstiem uz to, lai veicinātu ieguldījumus ilgtspējīgā attīstībā;

16. aicina EIB un ERAB, kā arī dalībvalstu attīstības finansēšanas iestādēm uzraudzīt un nepieļaut to, lai uzņēmumi vai citas juridiskas personas, kas saņem atbalstu, nemaksā nodokļus vai izvairās no nodokļu maksāšanas, sadarbojoties ar finanšu starpniekiem, kas izveidoti ārzonas centros un nodokļu oāzēs, vai veicinot nelikumīgas kapitāla plūsmas, un uzlabot savu pārredzamības politiku, piemēram, publiskojot visus savus ziņojumus un izmeklēšanas rezultātus; aicina EIB rīkoties ar pienācīgu rūpību, pieprasot par katru valsti atsevišķi sniegt gada pārskatu, noteikt faktisko īpašnieku un kontrolēt transfertcenu noteikšanu, lai nodrošinātu ieguldījumu pārredzamību un novērstu nodokļu nemaksāšanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas;
17. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.

PASKAIDROJUMS

I. Iekšzemes resursu ieņēmumu mobilizācija jaunattīstības valstīs — pamatprincipi

Kādēļ ieņēmumu mobilizācija ir nozīmīga?

Iekšzemes resursi ir un arī turpmāk būs lielākais jaunattīstības valstu finansējuma avots. Lai gan pēdējo desmit gadu laikā nodokļu apjoms procentuālā izteiksmē no IKP ir palielinājies, vidējā **nodokļu un IKP attiecība** jaunattīstības valstīs joprojām ir pārāk zema — salīdzinot, jaunattīstības valstis gūst ievērojami mazāk ieņēmumu nekā attīstītās tautsaimniecības. Nodokļu un IKP attiecība valstīs ar zemiem ienākumiem ir 10–20 %, un daudzās šajās valstīs tā ir zemāka par 15 % (to parasti uzskata par robežvērtību, kuru nesasniedzot, valdībām ir sarežģīti finansēt savas pamatfunkcijas un pakalpojumus). Attiecībā uz ESAO tautsaimniecībām šis rādītājs ir 30–40 % robežās. Eksperti vienprātīgi uzskata, ka pastāv ievērojamas iespējas palielināt nodokļu iekasēšanu — *Oxfam* 52 jaunattīstības valstīs veikto aprēķinu rezultāti liecināja — ja ievērojami uzlabotu nodokļu iekasēšanu, sabiedrisko pakalpojumu finansēšanai varētu mobilizēt papildu USD 269 miljardus. Tādēļ ir būtiski nodrošināt, lai iekšzemes nodokļu iekasēšana kļūtu prognozējamāka, stabilāka un stingrāka un lai visas sabiedrības daļas — gan privātpersonas, gan uzņēmumi — maksātu atbilstīgi saviem līdzekļiem.

Kādas ir pašreizējo sistēmu problēmas?

- **Tirdzniecība.** Jaunattīstības valstīs nesamērīgi lielu publisko resursu daļu veido tirdzniecība, kurā ir vienkārši uzlikt nodokli, bet tas pakļauj budžetus preču cenu svārstībām un nenodrošina pietiekamas iespējas nodokļu ieņēmumu palielināšanai. Jaunattīstības valstīm ir grūtības kompensēt pašreiz notiekošās tirdzniecības liberalizācijas izraisīto tirdzniecības nodokļu samazināšanos un pāriet uz citiem iekšzemes resursu veidiem.
- **Neoficiālās nozares.** Neoficiālās nozares ierobežo ieņēmumu mobilizāciju, jo īpaši jaunattīstības valstīs, kur tās ir ļoti raksturīgas gan pilsētās, gan laukos. Administratīvās izmaksas saistībā ar piekļuvi neoficiālajai nozarei var būt augstas, jo pēc savas būtības tā ietilpst nodokļu jomā strādājošo amatpersonu uzraudzības jomā, savukārt, ja neoficiālā nozare ir liela, plašāka ieņēmumu nodokļu uzlikšana ir gandrīz neiespējama.
- **Politiskie ierobežojumi.** Pastāv iespēja, ka sociālekonomisko interešu grupas varētu lobēt valdības, lai iegūtu fiskālās priekšrocības un pastāvīgi ietekmēt nodokļu politikas jomā un pārvaldes iestādēs strādājošos ierēdņus, tādējādi veicinot korupciju.
- **Administratīvie ierobežojumi.** Attiecībā uz tiesību īstenošanu un to ievērošanas nodrošināšanu nodokļu pārvalžu iespējas ir atšķirīgas. Jo īpaši tad, ja valstīm ir jāpiemēro nodokļi starptautiskām korporācijām, šāda uzdevuma sarežģītība rada būtiskus šķēršļus jaunattīstības valstīm. Kvalificēta personāla aizplūšana no nodokļu pārvaldēm uz starptautiskām organizācijām un privātā sektora uzņēmumiem, nodokļu iekasēšanas

infrastruktūras trūkums un nepieciešamība atjaunināt IT sistēmas ir vēl dažas no problēmsituācijām, ar kurām saskaras jaunattīstības valstis.

- **Ekonomiskie ierobežojumi.** Jaunattīstības valstis bieži var paļauties tikai uz nelielu nodokļu bāzi. Valstīs, kurās liela iedzīvotāju daļa slīgst nabadzībā, ievērojamai IKP daļai netiek piemērots nodoklis. Ekonomikas zemā attīstības līmeņa dēļ rūpniecības nozare parasti ir mazattīstīta, savukārt lauksaimniecības nozare ir plaša un ar to saistītos nodokļus parasti ir vienkāršāk iekasēt.
- **Pēc iespējas zemāku standartu noteikšana.** Pēdējos gados jaunattīstības valstis ir pastāvīgi pazeminājušas uzņēmumu ienākuma nodokļa likmes un piedāvājušas dažādus nodokļu atvieglojumus un atbrīvojumus no nodokļa, lai piesaistītu ieguldītājus un veicinātu ekonomikas izaugsmi. Tomēr, pierādījumi liecina, ka šie stimuli būtiski neveicina ārvalstu ieguldījumus. Tādējādi šāda prakse rada tikai tautsaimniecību konkurenci, lai sniegtu vislabvēlīgāko nodokļu režīmu. Šāda pēc iespējas zemāku standartu noteikšana starptautiskajām korporācijām sniedz lielākas priekšrocības nekā jaunattīstības valstīm.
- **Ieguves rūpniecība.** Jaunattīstības valstīm ir ļoti svarīgi jautājumi par to, kā notiek resursu ieņēmumu sadale starp ieguldītājiem un valdībām. Fiskālie režīmi, ko piemēro ieguldījumiem derīgo izrakteņu ieguves jomā, dažādās valstīs ievērojami atšķiras, turklāt režīmi parasti ir *ad hoc* un tie nav ļoti pārredzami, tos apspriež politiķi un uzņēmumi, neņemot vērā nodokļu sistēmas, un bez skaidrām pamatnostādnēm. Pastāv ievērojams korupcijas un zemākas ieņēmumu daļas risks.

Kādas ir sekas?

Nelikumīgas finanšu plūsmas ir visi neregistrētie privātā sektora finanšu līdzekļu aizplūšanas gadījumi, kas saistīti ar nelikumīgi iegūtu, pārskaitītu vai izlietotu kapitālu. 2011. gadā jaunattīstības valstu saistībā ar nelikumīgām finanšu plūsmām zaudēto iekšzemes resursu summa sasniedza vairāk nekā USD 630 miljardus jeb 4,3 % no jaunattīstības valstu IKP (jo īpaši tika skartas valstis ar zemiem ienākumiem). Nelikumīgas finanšu plūsmas ir tikai viens no veidiem, kā jaunattīstības valstis zaudē nodokļu ieņēmumus no korporācijām. Kā vēl vienu būtisku problēmu var minēt ļaunprātīgu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, uzņēmumiem cenšoties izvairīties no nodokļu maksāšanas ar sarežģītu iekšējo struktūru palīdzību un atrodot nepilnības nodokļu tiesību aktos. Uzņēmumu peļņas nodokļi visā pasaulē samazinās. Tas jo īpaši ietekmē jaunattīstības valstis, jo tās ir **ļoti atkarīgas no uzņēmumu ieņēmuma nodokļa** — uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi veido ievērojamu to nacionālo ienākumu daļu.

Par šo jautājumu ir maz literatūras un datu, kas daļēji ir saistīts ar to, ka izvairīšanās no nodokļu maksāšanas un nodokļu nemaksāšanas apmērs ir grūti nosakāms. Kopumā *ONE* aplēses liecina, ka katru gadu jaunattīstības valstis zaudē vismaz USD 1 triljonu korumpētu darbību tīklā, kas ietver nepārredzamus darījumus saistībā ar dabas resursiem, anonīmu fiktīvu sabiedrību izmantošanu, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un nelikumīgu nodokļu nemaksāšanu. Organizācijas "Global Financial Integrity" aplēses liecina, ka jaunattīstības valstis 2003.–2012. gadā nelikumīgu finanšu plūsmu rezultātā ir zaudējušas USD 6,6 triljonus. *Oxfam* ziņoja, ka to nesamaksāto nodokļa saistību summa, kas skar uzņēmumus jaunattīstības valstīs, tiek lēsta USD 104 miljardu apmērā gadā. Pamatojoties uz

Actionaid aplēsēm, parasti jaunattīstības valstīs uzņēmumu ienākuma nodokļu plaša (atšķirība starp faktiski iekasēto nodokļu summu un prognozēto iekasēto nodokļu summu), kas saistīta ar izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu nemaksāšanu, ir aptuveni 20 %.

Jaunattīstības valstīs raksturīgie nodokļu nemaksāšanas veidi

- Iedzīvotāju ienākumu vai uzņēmuma peļņas **nepareiza norādīšana vai nedeklarēšana**, lai izvairītos no tiešas nodokļa uzlikšanas ienākumiem vai nodokļu saistībām.
- **Nepareizu cenu noteikšana** ar viltotiem rēķiniem, eksportētājiem un importētājiem savstarpēji vienojoties, ir ierasts veids, kā no jaunattīstības valstīm nelegāli pārskaitīt naudu uz ārvalstu finanšu kontiem nolūkā izvairīties no nodokļu maksāšanas.
- **Ar PVN saistīta krāpšana**, kas ietver nepatiesu ziņu sniegšanu par uzņēmējdarbības darījumiem, kuriem piemēro PVN.
- Nodokļu jomas amatpersonu **kukuļošana**.

Jaunattīstības valstīs raksturīgie izvairīšanās no nodokļu maksāšanas veidi

- **Peļņas novirzīšana** attiecas uz leģislatīva nodokļu kodeksa nepilnību likumīgu izmantošanu. Parasti nodokļu iestādes starptautisku korporāciju meitasuzņēmumus uzskata par atsevišķām struktūrām. Peļņu var novirzīt, manipulējot ar iekšējām cenām vai izmantojot grupu iekšējos aizdevumus. Papildus minētajam starptautiski uzņēmumi var kropļot iekšējās cenas, lai samazinātu grupas kopējo nodokļu slogu, manipulējot ar peļņas sadali, jo īpaši augstu nodokļu likmju jurisdikcijās un zemu nodokļu likmju jurisdikcijās.
- **Dažu nemateriālo aktīvu** (patentu, preču zīmju un autortiesību) **vietas apzināta izvēle** sniedz starptautiskajiem uzņēmumiem iespēju tiesiskā regulējuma ietvaros optimizēt savas vispārējās nodokļu saistības.
- **Nodokļu atvieglojumi un atbrīvojumi no nodokļa** dažos gadījumos (nepotisms, korupcija, zems pārredzamības līmenis) ir oficiāla nodokļu nemaksāšana. Nodokļu atvieglojumi var ne vien sniegt iespēju ārvalstu uzņēmumiem izvairīties no nodokļa uzlikšanas, bet arī likt vietējiem uzņēmumiem īstenot nelikumīgas darbības saistībā ar nodokļu nemaksāšanu, iekšzemes ieguldījumus pārdēvējot par ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem (aktīvu pārdošana, tos vēlāk atpērkot vai iegādājoties to vietā līdzīgus aktīvus par tādu pašu cenu) vai pārdodot uzņēmumus meitasuzņēmumiem, kas uzdodas par jauniem ieguldītājiem, lai saņemtu atbrīvojumu no nodokļa, ko piešķir tikai jauniem ieguldītājiem (ienākumu vienlaicīga gūšana no procentu likmēm divās jurisdikcijās).

II. Pašreiz pasaulē pieejamo risinājumu analīze

Nodokļu nolīgumi starp attīstītajām valstīm un jaunattīstības valstīm

Nodokļa ieņēmumu zaudējumu var pastiprināt arī nodokļu nolīgumi, kas ir nozīmīga starptautiskā nodokļu regulējuma daļa. Nolūkā novērst nodokļu dubultu uzlikšanu ar divpusējiem nolīgumiem starp abām parakstītājām valstīm tiek veikta nodokļa uzlikšanas

tiesību sadale. Attiecībā uz divpusējiem nodokļu nolīgumiem starp attīstītajām un jaunattīstības valstīm parasti izskan bažas, ka attīstītās valstis spēj labāk aizsargāt savas intereses nekā jaunattīstības valstis. Otrkārt, tā kā nodokļu nolīgumi ir tikuši izmantoti, lai pārrobežu finansiālajos pārskaitījumos samazinātu aplikšanu ar nodokļiem, tie ir kļuvuši par nozīmīgu instrumentu starptautiskajiem uzņēmumiem, lai no valsts, kurā peļņa radusies, to novirzītu uz jurisdikcijām, kurās attiecīgajai starptautiskajai korporācijai ir jāmaksā nelieli nodokļi vai tie vispār nav jāmaksā.

Lielākā daļa nodokļu nolīgumu pasaulē ir balstīti uz ESAO nodokļu paraugkonvenciju, kurā noteikta sistēma nodokļu uzlikšanas tiesību sadalei starp valdībām attiecībā uz uzņēmumiem, kuri ir reģistrēti vienā valstī (rezidences valsts, kas visbiežāk ir attīstīta valsts), bet darbojas citā valstī (izcelsmes valsts, kas bieži ir jaunattīstības valsts). Tā kā ESAO nodokļu paraugkonvencija tika atzīta par tādu, kas sniedz priekšrocības rezidences valstīm (t. i., ESAO valstīm), ANO uzraudzībā tika izstrādāta cita nodokļu paraugkonvencija, lai nodrošinātu līdzsvarotāku pieeju nodokļa uzlikšanas tiesību sadalē. Tomēr daudzas attīstītās valstis joprojām sarunās ar jaunattīstības valstīm pieprasa izmantot ESAO paraugkonvenciju.

Globāla līmeņa rīcība — ESAO *BEPS* rīcības plāns

ESAO ierosinātajā un G20 apstiprinātajā rīcības plānā par nodokļu bāzes samazināšanu un peļņas novirzīšanu (*BEPS*) paredzēts pārskatīt starptautiskos nodokļu noteikumus, lai ierobežotu peļņas novirzīšanu, un nodrošināt to, lai uzņēmumi maksātu nodokļus ekonomiskās darbības veikšanas un vērtības radīšanas vietā. Ņemot vērā jaunattīstības valstu spēcīgo atkarību no uzņēmumu ieņēmuma nodokļa, minētais process tās varētu ietekmēt ļoti pozitīvi. Tomēr pastāv vairāki iemesli, kādēļ šis process tā pašreizējā veidā nesniegs rezultātus, kas veicinātu progresīvākas nodokļu sistēmas visā pasaulē, un nenodrošinās labvēlīgu ietekmi uz jaunattīstības valstīm, proti,

- ***BEPS* darbības joma ir pārāk šaura** un ir pārāk koncentrēta uz bagāto valstu (ESAO dalībnieču) interesēm. Tās 15 rīcības plānos netiek sniegts risinājums vairākiem jautājumiem, kas šīs valstis satrauc visvairāk (piemēram, nodokļu atvieglojumu problēma), un jaunattīstības valstīm vissvarīgāko pasākumu īstenošanā gūtais progress joprojām ir lēns.
- Tā kā minētais plāns ir **izstrādāts īpaši attīstītajām valstīm**, jaunattīstības valstīm nav leģislatīvo pasākumu, kas nepieciešami, lai risinātu jautājumu saistībā ar nodokļu bāzes samazināšanu un peļņas novirzīšanu. Tām ir sarežģīti veidot spējas, kas nepieciešamas, lai īstenotu ļoti sarežģītus noteikumus un ierobežotu starptautiskās korporācijas, turklāt to darbu bieži apgrūtina informācijas trūkums.

Pārvaldības ziņā ESAO ir atbildīga tikai savu dalībvalstu priekšā, un *BEPS* procesā netiek nodrošināta atbilstīga pārstāvība un atbildība. Lai gan apspriešanās ar jaunattīstības valstīm ir notikusi, apspriešanās ar novērotājiem nevar kompensēt līdzvērtīgas piedalīšanās iespēju trūkumu.

Rīcības plāna nepieciešamība cīņai pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu nemaksāšanu jaunattīstības valstīs

Ņemot vērā, cik svarīgi ir uzlabot iekšzemes resursu mobilizāciju, un jaunattīstības valstu problēmas cīņā ar nodokļu nemaksāšanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, referents ierosina virkni efektīvu ieteikumu, kuri EP būtu jāatbalsta, ņemot vērā konferenci par attīstības finansēšanu, kas notiks Adisabebā, un dažādas starptautiskās iniciatīvas globālās nodokļu sistēmas reformas jomā.

Kā piemēru šajā sakarībā var minēt jaunattīstības valstīm paredzētās finansiālās un tehniskās palīdzības stiprināšanu un reģionālās nodokļu pārvaldības struktūras; tādu stingru risinājumu pieņemšanu, lai uzlabotu pārredzamību un sadarbību cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, kā, piemēram, automātiskas informācijas apmaiņas mehānisms un pārskatu sniegšana atsevišķi pa valstīm, ņemot vērā jaunattīstības valstu vajadzības un ierobežojumus; ES un dalībvalstu līmeņa ietekmes novērtējuma veikšanu, lai izvērtētu nodokļu politikas ietekmi uz jaunattīstības valstīm; iespēju sarunās par nodokļu nolīgumiem saglabāt tiesības uz nodokļa uzlikšanu izcelsmes valstī un izveidot īstenu starpvaldību iestādi, kurā jaunattīstības valstis varētu līdzvērtīgi piedalīties globālajā esošo starptautisko nodokļu noteikumu reformā.

8.5.2015

EKONOMIKAS UN MONETĀRĀS KOMITEJAS ATZINUMS

Attīstības komitejai

par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu nemaksāšanu kā sarežģītiem
jautājumiem, kas risināmi saistībā ar pārvaldību, sociālo aizsardzību un attīstību jaunattīstības
valstīs
2015/2058(INI).

Atzinuma sagatavotājs (*): *Hugues Bayet*

(*) Iesaistītās komitejas — Reglamenta 54. pants

IEROSINĀJUMI

Ekonomikas un monetārā komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Attīstības komiteju
rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

1. atgādina, ka ir steidzami nepieciešams, lai jaunattīstības tāpat kā attīstītās valstīs nodokli ienākumiem uzliktu saimnieciskās darbības veikšanas vietā; uzsver, ka minētais attiecas arī uz sarunām par nodokļu nolīgumiem ar jaunattīstības valstīm;
2. atzinīgi vērtē jo īpaši saistībā ar ESAO jau īstenotos centienus, lai atbalstītu jaunattīstības valstīs to nodokļu sistēmu uzlabošanā un cīņā pret krāpšanu nodokļu jomā, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nelikumīgām finanšu plūsmām;
3. pauž bažas par korupcijas līmeni un valsts pārvaldes nepārredzamību daudzās jaunattīstības valstīs, kas kavē nodokļu ieņēmumu ieguldīšanu valsts veidošanā, sabiedriskajos pakalpojumos vai sabiedriskajā infrastruktūrā;
4. aicina dalībvalstis ātri vienoties par kopējā konsolidētā uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzi (KKUINB), kas sākumā būtu obligāts Eiropas uzņēmumiem un kooperatīvu sabiedrībām, bet vēlāk tas attiektos uz visiem, izņemot mikrouzņēmumus, mazos un vidējos uzņēmumiem, kā paredzēts Parlamenta 2012. gada 19. aprīļa normatīvajā rezolūcijā par priekšlikumu Padomes direktīvai par kopējo konsolidēto uzņēmumu ienākuma nodokļa

bāzi (KKUINB)¹;

5. atgādina, ka līdz 2015. beigām ir jāizveido „melns saraksts“ ar nodokļu oāzēm un valstīm, tostarp ES dalībvalstīm, kas kropļo konkurenci ar labvēlīgiem nodokļu nosacījumiem; uzskata, ka nodokļu oāžu definīcijā būtu jāiekļauj vismaz ESAO noteiktie kritēriji, kā arī šādi elementi: tādu nodokļu pasākumu nodrošināšana, kam raksturīga nodokļu neuzlikšana vai nodokļu uzlikšana tikai nominālās likmes līmenī, nenotiek efektīva informācijas apmaiņa ar ārvalstu nodokļu iestādēm un nav pārredzamības attiecībā uz tiesību normām, juridiskajiem vai administratīvajiem noteikumiem, vai arī priekšrocības piešķir pat tad, ja attiecīgajā valstī, kas piedāvā šādus nodokļu atvieglojumus, nenotiek nekāda reāla saimnieciska darbība un nav būtiskas ekonomiskās klātbūtnes; turklāt prasa izstrādāt definīciju starptautiskā līmenī (piem., Apvienoto Nāciju Organizācijas līmenī);
6. prasa dalībvalstīm ar atkarīgajām teritorijām un teritorijām, kuras neietilpst Savienībā, sadarboties ar tām, lai pieņemtu nodokļu pārredzamības principus un nodrošinātu, ka tās netiek izmantotas kā nodokļu oāzes;
7. aicina Komisiju izstrādāt programmām *Fiscalis* un *Hercules* līdzīgu programmu, lai palīdzētu jaunattīstības valstīm veidot spējas cīņai pret nodokļu nemaksāšanu, korupciju, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un agresīvu nodokļu plānošanu, kurā jo īpaši būtu paredzēta tehniskā palīdzība cilvēkresursu apmācībai un administratīvo struktūru attīstībai; uzsver, ka šāda palīdzība ir jāsniedz pārredzami;
8. aicina Komisiju izstrādāt turpmākas iniciatīvas, kā veicināt labu pārvaldību nodokļu jautājumos trešās valstīs, novērst agresīvu nodokļu plānošanu un nepilnības saistībā ar nodokļu dubulto (ne-)uzlikšanu un cīnīties pret mākslīgi radītiem nodokļu režīmiem; uzsver, ka starp ES dalībvalstīm un trešām valstīm noslēgtajiem nolīgumiem par nodokļu dubulto (ne-)uzlikšanu ir jābalstās uz vienotiem standartiem; uzsver, ka nolīgumus par nodokļu dubulto (ne-)uzlikšanu vispār nedrīkst slēgt ar nodokļu oāzēm vai jurisdikcijām, kas nesadarbojas;
9. aicina ES struktūras nesadarboties ar jurisdikcijām, kas atzīti par tādiem, kas nesadarbojas nodokļu jautājumos, vai ar uzņēmumiem, kas tiesāti par nodokļu nemaksāšanu, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un agresīvu nodokļu plānošanu, piemēram, nodrošinot, ka tādas iestādes kā Eiropas Investīciju banka (EIB) un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB), izmantojot savus finanšu starpniekus, vairs nesadarbojas ar nodokļu jurisdikcijām, kuras nesadarbojas un īsteno tādus nodokļu pasākumus, kam raksturīga nodokļu neuzlikšana vai nodokļu uzlikšana tikai nominālās likmes līmenī, tas, ka netiek īstenota efektīva informācijas apmaiņa ar ārvalstu nodokļu iestādēm un nav pārredzamības attiecībā uz tiesību normām, juridiskajiem vai administratīvajiem noteikumiem, un apņemties nepiešķirt ES finansējumu uzņēmumiem, kas tiesāti par nodokļu nemaksāšanu, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas vai agresīvu nodokļu plānošanu;
10. atgādina par dalībvalstu apņemšanos saistībā ar Tūkstošgades attīstības mērķiem oficiālajai attīstības palīdzībai pēc iespējas ātrāk piešķirt 0,7 % no to IKP;

¹ OV C 258 E, 7.9.2013., 134. lpp.

11. prasa Komisijai pilnībā sadarbīties ar ESAO, G20 un jaunattīstības valstīm, lai risinātu problēmu saistībā ar nodokļu bāzes samazināšanu un peļņas novirzīšanu (*BEPS*), un regulāri ziņot Parlamentam un Padomei par paveikto darbu; atzinīgi vērtē 2015. gadā gaidāmo pārskatīto Komisijas rīcības plānu saistībā ar izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu un aicina Komisiju ierosināt ES direktīvu par *BEPS* novēršanu;
12. kā daļu no jaunā vispārējā standarta īstenošanas pārejas un nesavstarpējam periodam aicina īstenot pilotprojektus automātiskai nodokļu informācijas apmaiņai ar jaunattīstības valstīm;
13. turklāt aicina Komisiju ierosināt grozījumus ES uzņēmējdarbības tiesību aktos, lai efektīvi aizliegtu fiktīvas sabiedrības un līdzīgas struktūras, ieviešot, piemēram, pamatprasības un ierobežojumus attiecībā uz vairākām direktora amata vietām;
14. atzinīgi vērtē ESAO iniciatīvu *Tax Inspectors Without Borders* un aicina Komisiju un dalībvalstis piedalīties projektā;
15. uzsver, ka, balstoties uz Starptautiskā Valūtas fonda iepriekš veikto pētījumu principiem un metodiku, ir steidzami jāveic pētījums par starptautisko nodokļu nolīgumu ietekmi un jāanalizē plašāka ietekme, ko rada dalībvalstu uzņēmumu ienākuma nodokļa sistēmas un to divpusējie nodokļu līgumi ar jaunattīstības valstīm; prasa arī veikt valstu nodokļu politikas un īpašam nolūkam dibināto sabiedrību un līdzīgu juridisko struktūru ietekmes novērtējumu;
16. aicina ESAO dalībvalstis izstrādāt to valdībām rīcības kodeksu, lai nodrošinātu nodokļu sistēmu efektīvu pārvaldību, balstoties uz ES grupas, kas nodarbojās ar Rīcības kodeksu (attiecībā uz uzņēmējdarbības nodokļiem), līdzšinējā darba izvērtējumu;
17. uzsver, ka radošas nodokļu plānošanas iespējas uzņēmumiem var samazināt, piemēram, nosakot saistošus kopējos standartus, kā rezultātā tāda prakse kā peļņas novirzīšana un mākslīga peļņas samazināšana vairs nešķiet lietderīga;
18. aicina visas dalībvalstis atbalstīt to, lai cīņa pret nodokļu nemaksāšanu tiktu iekļauta Attīstības programmā laikposmam pēc 2015. gada;
19. aicina dalībvalstis atbalstīt obligātu un automātisku informācijas apmaiņu starp valstu nodokļu iestādēm visā pasaulē;
20. prasa ES un tās dalībvalstīm ieviest principu, ka starptautiskiem uzņēmumiem visās nozarēs un visās valstīs pārskatu sniegšana atsevišķi pa valstīm ir jāpieņem kā standarts (un tas ir jāpublicē kā daļa no to gada pārskata), tomēr vienlaicīgi samazinot administratīvo slogu un nepiemērojot minēto MVU;
21. aicina ANO pārraudzībā izveidot starpvaldību nodokļu struktūru ar mērķi nodrošināt, ka jaunattīstības valstis var līdztiesīgi piedalīties pasaules nodokļu politikas veidošanā un reformēšanā;
22. aicina nekavējoties īstenot Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas direktīvu

(*AMLD*) un Naudas līdzekļu pārskaitījumu regulu; tomēr uzskata, ka joprojām ir iespējami turpmāki uzlabojumi, un mudina dalībvalstis izmantot pieejamo elastību, kas jo īpaši ir paredzēta *AMLD*, attiecībā uz iespēju gūt neierobežotu publisku piekļuvi attiecīgajai informācijai par uzņēmumu, trestu, fondu un citu juridisku personu īpašumtiesībām;

23. atzinīgi vērtē to, ka Komisijas pārredzamības tiesību aktu kopumā bija ietverta apņemšanās izvērtēt, kādu ietekmi radītu iespēja visās ekonomikas nozarēs noteikt par pienākumu sniegt publiskus pārskatus par katru valsti atsevišķi; uzsver, ka ir jāizvērtē par katru valsti atsevišķi publiskotu pārskatu izmaksas, kā arī ieguvumi Eiropas un jaunattīstības valstu iedzīvotājiem; atgādina, ka publiska pārredzamība ir būtisks solis virzībā uz pašreizējās nodokļu sistēmas uzlabošanu un sabiedrības uzticēšanās veidošanu; neatlaidīgi mudina Komisiju nodrošināt šīs informācijas publisku pieejamību.

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	6.5.2015
Galīgais balsojums	+: 43 -: 2 0: 5
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Burkhard Balz, Hugues Bayet, Pervenche Berès, Esther de Lange, Fabio De Masi, Markus Ferber, Jonás Fernández, Sven Giegold, Neena Gill, Roberto Gualtieri, Brian Hayes, Gunnar Hökmark, Cătălin Sorin Ivan, Petr Ježek, Othmar Karas, Georgios Kyrtos, Alain Lamassoure, Bernd Lucke, Olle Ludvigsson, Ivana Maletić, Fulvio Martusciello, Marisa Matias, Costas Mavrides, Bernard Monot, Luděk Niedermayer, Stanisław Ożóg, Dimitrios Papadimoulis, Dariusz Rosati, Alfred Sant, Molly Scott Cato, Peter Simon, Theodor Dumitru Stolojan, Paul Tang, Michael Theurer, Ramon Tremosa i Balcells, Marco Valli, Tom Vandenkendelaere, Cora van Nieuwenhuizen, Miguel Viegas, Jakob von Weizsäcker, Marco Zanni
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Isabella De Monte, Marian Harkin, Eva Joly, Eva Kaili, Barbara Kappel, Verónica Lope Fontagné, Jacek Saryusz-Wolski, Romana Tomc, Beatrix von Storch

GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA

Deputāti, kuri balsoja par: 24	PPE: Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Maurice Ponga, Cristian Dan Preda, Paul Rübig, Davor Ivo Stier, Bogdan Brunon Wenta, Rainer Wieland, Anna Záborská S-D: Enrique Guerrero Salom, Arne Lietz, Louis-Joseph Manscour, Linda McAvan, Norbert Neuser, Elly Schlein, Pedro Silva Pereira ECR: Bernd Lucke ALDE: Beatriz Becerra Basterrechea, Charles Goerens, Paavo Väyrynen GUE/NGL: Dennis De Jong, Miguel Urbán Crespo Verts/ALE: Heidi Hautala, Maria Heubuch EFDD: Ignazio Corrao
Deputāti, kuri balsoja pret: 0	
Deputāti, kuri atturējās: 0	

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	1.6.2015
Galīgais balsojums	+: 24 -: 0 0: 0
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Beatriz Becerra Basterrechea, Ignazio Corrao, Charles Goerens, Enrique Guerrero Salom, Heidi Hautala, Maria Heubuch, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Arne Lietz, Linda McAvan, Norbert Neuser, Maurice Ponga, Cristian Dan Preda, Elly Schlein, Pedro Silva Pereira, Davor Ivo Stier, Paavo Väyrynen, Bogdan Brunon Wenta, Rainer Wieland, Anna Záborská
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Bernd Lucke, Louis-Joseph Manscour, Paul Rübig
Aizstājēji (200. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Miguel Urbán Crespo, Dennis de Jong